

Generální finanční ředitelství
Lazarská 15/7, 117 22 Praha 1

Sekce metodiky a výkonu daní

INTERNÍ SDĚLENÍ

Č. j.: 81324/17/7100-10110-207203

Vyřizuje: Mgr. Jitka Fridrichová, Oddělení daně z příjmů právnických osob
Tel: (+ 420) 296 852 222
E-mail: podatelna@fs.mfcr.cz

Všem finančním úřadům, vč. Specializovaného finančního úřadu
Odvolacímu finanční ředitelství
Sekci řízení rizik při správě Generálního finančního ředitelství

Metodický pokyn k problematice posouzení daňové uznatelnosti finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů (které zahrnují i úroky z vydaných dluhopisů) dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

1. Definice pojmů
2. Finanční náklady, které nejsou daňově uznatelným nákladem
3. Posuzování daňové uznatelnosti finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP
4. Posuzování daňové uznatelnosti úroků dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP
5. Posuzování finančních nákladů dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP
6. Posuzování daňové uznatelnosti finančních nákladů dle ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP
7. Posuzování daňové uznatelnosti finančních nákladů dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP
 - 7.1. Orientační kontrola z účetních výkazů:
 - 7.1.1. Vlastní kapitál
 - 7.1.2. Dlouhodobé, případně krátkodobé závazky vůči spojeným osobám vzniklé z titulu přijatých úvěrů a zápůjček, včetně vydaných dluhopisů
 - 7.2. Postup kontroly
 - 7.2.1. Identifikace spojené osoby
 - 7.2.2. Identifikace finančních nákladů
 - 7.2.3. Výpočet daňově neuznatelných finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP
 - 7.2.4. Výpočet stavu vlastního kapitálu
 - 7.2.5. Výpočet průměrných denních stavů úvěrových finančních nástrojů
 - 7.2.6. Výpočet poměru vlastního kapitálu a úvěrových finančních nástrojů
 - 7.2.7. Vztah ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP
 - 7.2.8. Vztah ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP
 - 7.2.9. Vztah ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 25 odst. 1 písm. i) ZDP
 - 7.2.10. Vztah ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“) v několika ustanoveních zcela nebo částečně vylučuje úroky, resp. finanční náklady ze základu daně z příjmů. Tento materiál obsahuje situace a příklady, které jako pomůcka mohou při daňové kontrole nebo při místním šetření nasměrovat kontrolujícího pracovníka na významné okolnosti, které nasvědčují nesprávnému stanovení základu daně z příjmů právnických osob.

Následující text vychází z předpisů platných od 1.1.2014, ale lze jej použít i v předchozím zdaňovacím období roku 2013 (tam, kde se právní úprava za zdaňovací období roku 2013 odlišuje, je v textu na tento rozdíl upozorněno).

1. Definice pojmů:

Úvěrový finanční nástroj:

(legislativní zkratka podle § 19 odst. 1 písm. zk) ZDP účinného od 1.1.2014):

„...úvěrovým finančním nástrojem se pro účely tohoto zákona rozumí závazkový právní vztah, jehož předmětem je vrácení přenechaných nebo poskytnutých peněžních prostředků; úvěrovým finančním nástrojem je vždy

- 1. úvěr,*
- 2. zápůjčka,*
- 3. dluhopis,*
- 4. vkladní list, vkladový certifikát a vklad jim na roveň postavený a*
- 5. směnka, jejímž vydáním získává směnečný dlužník peněžní prostředky.“*

Úvěry a půjčky

(legislativní zkratka podle § 19 odst.1 písm. zk) ZDP účinného do konce roku 2013):

„Úroky z úvěrů, půjček, dluhopisů, vkladních listů, vkladových certifikátů a vkladů jim na roveň postavených a ze směnek, jejichž vydáním získává směnečný dlužník peněžní prostředky, a obdobných právních vztahů vzniklých v zahraničí (dále jen „úvěry a půjčky“) plynoucí společnosti, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie, od obchodní společnosti nebo družstva, je-li poplatníkem uvedeným v § 17 odst. 3, nebo od stálé provozovny společnosti, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie na území České republiky. Toto se nevztahuje na úroky z úvěrů a půjček, které jsou považovány za podíly na zisku podle § 22 odst. 1 písm. g) bodu 3, a dále na úroky z úvěrů a půjček, pokud věřitel má právo

- 1. podílet se na zisku dlužníka z titulu úvěrového vztahu, nebo*
- 2. změnit právo na úroky z úvěrů a půjček na právo podílet se na zisku dlužníka,“*

Legislativní zkratky úvěry i půjčky a úvěrové finanční nástroje jsou obsahově identické.

Finanční náklady

Podrobnější vymezení pojmu finančních nákladů je uvedeno v Pokynu GFŘ D-22, k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Pokyn D-22“), K § 25 bod 6, resp. v Pokynu GDR D-6, k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Pokyn D-6“), K § 25 bod 7:

„Finančními výdaji, jejichž daňová uznatelnost je omezena podle § 25 odst. 1 písm. w) zákona, jsou vedle úroků také výdaje související s úvěrovými finančními nástroji vymezenými v § 19 odst. 1 písm. zk) zákona, jako jsou výdaje na obstarání, zpracování úvěrů a poplatky za záruky. Dalšími výdaji, které představují (nebo by z hlediska dlužníka mohly představovat) odměnu placenou za poskytnutí úvěrového finančního nástroje, a tudíž souvisejí s úvěrovými finančními nástroji, jsou např.

- náklady na obstarání úvěru (např. znalecky posudek vyžadovaný a vyhotovený bankou, nikoliv posudek vyhotovený jiným subjektem – nutno posuzovat individuálně),*

- poplatky za zpracování úvěru (např. poplatky za posouzení žádosti a ohodnocení rizika, administrativní náklady),
 - poplatky za bankovní záruky,
 - poplatky za přechod k jiné bankovní instituci,
 - jiné poplatky přímo související s úvěrovými finančními nástroji, které by mohly nahrazovat úrokový náklad,
 - provize zprostředkovateli zápůjčky,
 - poplatky za vedení úvěrového účtu a správu úvěru,
 - poplatky za rezervaci prostředků k čerpání,
 - poplatky za rezervované nečerpané prostředky,
 - poplatky za předčasné splacení úvěru,
 - poplatky za změnu typu úrokové sazby nebo typu úročení.
- Za poplatky, které nesouvisejí s úvěrovými finančními nástroji, se považují např.
- odměna ručiteli (vyjma bankovní záruky a jiných obdobných poplatků bance),
 - penále či jiná sankce za nesplacení úvěru,
 - kurzové rozdíly,
 - náklady na zajištění úvěrového rizika věřitele (např. vyhotovení zástavní smlouvy),
 - náklady na zajištění úrokového, měnového nebo jiného rizika dlužníka (např. zajišťovací deriváty),
 - náklady na poradenství (např. bankovní, strukturování financování).“

Spojené osoby

Vymezení spojených osob je obsaženo v § 23 odst. 7 ZDP a pro účely zákona o daních z příjmů se za spojené osoby považují:

a) kapitálově spojené osoby, přitom

1. jestliže se jedna osoba přímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech druhé osoby, anebo se jedna osoba přímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech více osob; a přitom tento podíl představuje alespoň 25 % základního kapitálu nebo 25 % hlasovacích práv těchto osob, jsou všechny tyto osoby vzájemně osobami přímo kapitálově spojenými,
2. jestliže se jedna osoba nepřímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech druhé osoby, anebo se jedna osoba přímo nebo nepřímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech více osob; a přitom tento podíl představuje alespoň 25 % základního kapitálu nebo 25 % hlasovacích práv těchto osob, jsou všechny tyto osoby vzájemně osobami kapitálově spojenými,

b) jinak spojené osoby, kterými jsou osoby

1. kdy se jedna osoba podílí na vedení nebo kontrole jiné osoby,
2. kdy se shodné osoby nebo osoby blízké podílejí na vedení nebo kontrole jiných osob, tyto jiné osoby jsou vzájemně osobami jinak spojenými. Za jinak spojené osoby se nepovažují osoby, kdy je jedna osoba členem dozorčích rad obou osob,
3. ovládající a ovládaná a také osoby ovládané stejnou ovládající osobou,
4. blízké, (viz Pokyn D-22, K § 23 odst. 7 bod 3: „Pro účely tohoto ustanovení se za osoby blízké považují osoby vymezené v § 22 občanského zákoníku (osoby, které spolu trvale žijí, osoby navzájem blízké), resp. s účinností do 31.12.2013 se za osoby blízké považují osoby vymezené v § 116 občanského zákoníku (tj. příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní),
5. které vytvořily právní vztah převážně za účelem snížení základu daně nebo zvýšení daňové ztráty.

Podíl na základním kapitálu nebo podíl s hlasovacím právem ve zdaňovacím období nebo období, za něž je podáváno daňové přiznání, se stanoví jako aritmetický průměr měsíčních stavů. Účast v kontrolní komisi nebo obdobném kontrolním orgánu a provádění kontroly za úplatu se nepovažuje za podílení se na kontrole.

K vymezení spojených osob viz rozsudek NSS čj. 7-Afs 186/2006-96 ze dne 19.12.2007 k problematice § 25 odst. 1 písm. w) ZDP, § 23 odst. 7 ZDP – podílení se na vedení (přímé a nepřímé) + kapitálu (prošel testem ústavnosti na základě usnesení ÚS sp. zn. II ÚS 443/08 ze dne 22.4.2010). Dále pak rozsudek NSS čj. 2 Afs 165/2006-114 ze dne 7.11.2007, publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí pod č. 1487/2008 – k pojmu „účast na vedení“ dle ZDP + § 25 odst. 1 písm. w) ZDP, § 23 odst. 7 ZDP a § 24 ZDP (prošel testem ústavnosti na základě nálezu ÚS sp. zn. Pl.ÚS 7/08 ze dne 30.3.2010). Ačkoli se jedná o rozsudky NSS, které řešily dodatečně vyměřenou daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2000, lze jejich dílčí závěry použít i v současnosti.

2. Finanční náklady, které nejsou daňově uznatelným nákladem

Daňová uznatelnost finančních nákladů je v zákoně o daních z příjmů upravena v následujících ustanoveních:

- § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP – daňová neuznatelnost finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů je spojena s naplněním podmínky vázanosti úroku, výnosu nebo splatnosti finančních nákladů zcela nebo převážně na zisk dlužníka. Dlužník a věřitel mohou být osobou spojenou i osobou nespojenou.
- § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP - daňová neuznatelnost úroků z úvěrového finančního nástroje je spojena s použitím úvěrového finančního nástroje na pořízení podílu v dceřiné společnosti. Dlužník a věřitel mohou být osobou spojenou i osobou nespojenou.
- § 25 odst. 1 písm. i) ZDP – daňová neuznatelnost finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů je vázána na jejich vynaložení na příjmy, které nejsou předmětem daně, které jsou od daně osvobozeny, nebo na příjmy nezahrnované do základu daně z příjmů. Dlužník a věřitel mohou být osobou spojenou i osobou nespojenou.
- § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP - daňová uznatelnost úroků ze zápůjček a úroků z úvěrů vázána na jejich zaplacení – vztahuje se na případy, kdy věřitelem je fyzická osoba, která nevede účetnictví. Dlužník a věřitel mohou být osobou spojenou i osobou nespojenou. Od zdaňovacího období 2014 se uvedená limitace daňové uznatelnosti úroků vztahuje pouze na úvěrové finanční nástroje, které mají povahu úvěrů a zápůjček – nevztahuje se tedy např. na úroky z dluhopisů (viz dále).
- § 25 odst. 1 písm. w) ZDP - daňová neuznatelnost finančních nákladů z úvěrového finančního nástroje je vázána na poměr úvěrových finančních nástrojů k výši vlastního kapitálu – tzv. test nízké kapitalizace. Dlužník a věřitel musí být osobou spojenou.

3. Posuzování daňové uznatelnosti finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP

Z ustanovení § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP vyplývá, že daňově neuznatelným nákladem jsou: „*finanční výdaje (náklady), které plynou z úvěrového finančního nástroje, kde úrok nebo výnos nebo skutečnost, zda se finanční výdaje (náklady) stanou splatnými, závisí zcela nebo převážně na zisku dlužníka*“.

Posouzení, zda je naplněna podmínka vázanosti úroku, výnosu nebo jejich splatnosti převážně na zisk dlužníka je nutné provádět vždy podle konkrétních podmínek, za kterých byl úvěrový finanční nástroj poskytnut. Které finanční náklady budou a které nebudou posuzovány podle tohoto ustanovení zákona je uvedeno v Pokynu D-22, K § 25 bod 16, resp. Pokynu D-6 bod 17:

„Za finanční výdaje (náklady), které plynou z úvěrových finančních nástrojů, kde úrok nebo výnos nebo skutečnost, zda se finanční výdaje (náklady) stanou splatnými, jsou zcela nebo zčásti odvozovány od zisku poplatníka, se podle § 25 odst. 1 písm. zl) zákona považují finanční výdaje (náklady) z takových smluv o úvěrových finančních nástrojích, ze kterých věřitel nenese typické riziko věřitele, ale riziko investora. Mezi tyto finanční

výdaje (náklady) se nezahrnují finanční výdaje (náklady) ze smluv o úvěrových finančních nástrojích, kde

- závislost výše finančních nákladů na zisku je inverzní, tj. čím vyšší zisk, tím nižší finanční náklady (vyšší ziskovost dlužníka vyjadřuje nižší míru věřitelského rizika, a tedy nižší úrokovou sazbu);

- úrok nebo výnos nebo skutečnost, zda se finanční výdaje (náklady) stanou splatnými, bude funkcí jiného ekonomického ukazatele než výsledku hospodaření, např. výnosů, odpisů apod.“

Příklad:

Poplatník daně z příjmů právnických osob přijal od nespojené osoby (právnické, fyzické osoby) zápůjčku, kterou použil na financování provozu firmy. Splatnost úroku ze zápůjčky je vázána na podmínku, že poplatník vykáže za zdaňovací období kladný výsledek hospodaření. Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů smluvní úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce v celkové výši 1 412 300 Kč. Zároveň poplatník zaúčtoval ve zdaňovacím období do nákladů úroky z vydaných dluhopisů dle emisních podmínek v celkové výši 3 000 000 Kč. Vlastníkem dluhopisů je nespojená osoba (právnická, fyzická osoba). Finanční prostředky získané vydáním dluhopisů poplatník prokazatelně použil rovněž na financování provozu firmy. Jiné finanční náklady na přijaté zápůjčky a vydané dluhopisy poplatníkovi ve zdaňovacím období nevznikly. Uvedené úroky v celkové výši 4 412 300 Kč byly věřitelům zaplacený do konce zdaňovacího období.

Daňově neuznatelnými náklady dle § 25 odst. 1 písm. zl) budou úroky z přijaté zápůjčky, u které je splatnost úroku vázána na dosažení zisku dlužníka, tj. částka 1 412 300 Kč.

Pokud uvedené úroky souvisejí s úvěrovým finančním nástrojem, u kterého je věžitelem osoba, která by byla ve vztahu k dlužníkovi spojenou osobou, je nutné při posuzování daňové uznatelnosti úroků zohlednit vztah k ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP (podrobněji viz bod 7.2.7.).

4. Posuzování daňové uznatelnosti úroků dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP

Dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP jsou daňově neuznatelným nákladem: *“výdaje (náklady) mateřské společnosti související s držbou podílu v dceřiné společnosti. Úroky z úvěrového finančního nástroje přijatého v období šesti měsíců před nabytím tohoto podílu se považují za výdaj (náklad) přímo související s držbou podílu v dceřiné společnosti po dobu trvání této držby a po dobu, kdy podíl drží osoba, která je s osobou, která úvěrový finanční nástroj přijala, spojenou osobou, pokud poplatník neprokáže, že úvěrový finanční nástroj s držbou tohoto podílu nesouvisí.“*

Pokud tedy poplatník pořídí v období do 6 měsíců od přijetí finančního úvěrového nástroje podíl v dceřiné společnosti, jsou úroky plynoucí z tohoto úvěrového finančního nástroje daňově neuznatelným nákladem dle § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP, pokud poplatník (mateřská společnost) neprokáže, že úvěrový finanční nástroj s držbou tohoto podílu nesouvisí. V tomto případě se má tedy za to, že přijatý úvěrový nástroj byl použit na pořízení podílu v dceřiné společnosti, a je na poplatníkovi (mateřské společnosti), aby prokázal opak.

Při prokazování, zda úvěrový finanční nástroj souvisí nebo nesouvisí s držbou podílu v dceřiné společnosti v případech, kdy není u úvěrového finančního nástroje vymezen účel poskytnutí finančních prostředků (například ve smlouvě), je možné vycházet mimo jiné i z následujících kritérií:

a) Časová souslednost mezi přijetím úvěru a nabytím podílu na dceřiné společnosti

Přijetí úvěru mateřskou společností představuje pro ni zvýšení cizích zdrojů a souvztažně tomu odpovídající zvýšení aktiv nebo případně i snížení vlastních zdrojů. Bude tedy nutné posoudit právě změny aktiv i pasiv mateřské společnosti v návaznosti na přijatý úvěr. Zvýšení dlouhodobého hmotného nebo nehmotného majetku, zásob, pohledávek či finančního majetku jiného než podílu na dceřiné společnosti obecně svědčí o tom, že úvěr nesouvisí s držbou podílu v dceřiné společnosti. Dojde-li ke snížení vlastních zdrojů mateřské společnosti (např. snížení základního kapitálu nebo vyplacení nerozděleného zisku), jedná se o změnu finanční struktury mateřské společnosti, která obvykle souvisí se snižováním nákladů na financování, a ani v tomto případě nelze obecně dovozovat, že by přijatý úvěr souvisel s držbou podílu v dceřiné společnosti.

b) Rozpočet externího financování obsažený ve finančním plánu mateřské společnosti

Pokud mateřská společnost přijímá dlouhodobé úvěry, přičemž jejich použití není v úvěrové smlouvě vymezeno, a mateřská společnost nezahrnuje úroky z úvěrů do ocenění dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, je obecně nutné pro určení případné souvislosti s držbou podílu v dceřiné společnosti vycházet z interních dokumentů mateřské společnosti týkajících se jejího finančního řízení, zejména způsobů financování aktiv.

Podrobněji viz:

- příloha č. 2 k zápisu č.j. 54/79 292/2004-543 ze semináře vedoucích oddělení a metodiků daně z příjmů právnických osob FŘ, konaného ve dnech 7. – 9. Června 2004,
- zápis z jednání KV KDP ČR ze 17.3.2004 Daň z příjmů – 1. Problematika §25 odst. 1 písm. zk) ZDP
- zápis z jednání KV KDP ČR z 15.4.2004 Daň z příjmů – 1. Problematika §25 odst. 1 písm. zk) ZDP (doplnění)

Ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP upravuje daňovou neuznatelnost úroků, kdy se jedná o vztah mateřské a dceřiné společnosti. Vymezení mateřské a dceřiné společnosti je definováno v § 19 odst. 3 ZDP, a to současným splněním dvou podmínek:

- a) musí se jednat o vybrané typy obchodních společností, a to v případě českých společností s.r.o., a.s., družstvo (viz § 19 odst. 3 písm. b) a c) ZDP), u společností, které jsou daňovými rezidenty jiného členského státu EU, společnosti, které jsou definovány ve Sdělení k §19 odst. 3 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění (č.j. MF-13324/2016/15-1, účinném od 1.1.2016, publikovaném ve FZ č. 6/2016), resp. ve Sdělení k §19 odst. 3 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění (č.j. MF-69513/2013/15, účinném od 1.7.2013 do 31.12.2015, publikováno ve FZ č. 8/2013), případně ve Sdělení k §19 odst. 3 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění (č.j. MF-15/112988/2006-151, účinném od 1.1.2007 do 30.6.2013, publikováno ve FZ č. 3/2007). Právní formy společností, které jsou daňovými rezidenty Švýcarska, Norska a Islandu jsou uvedeny v Pokynu D-22 k § 19 odst. 3 písm. a) bod 1., odst. 8 a odst. 10, resp. v Pokynu D-6 k § 19 odst. 3 písm. a) bod 1., odst. 8 a odst. 10.

Poznámka:

S účinností zákona č. 170/2017 Sb., kterým se mění ZDP, tj. od 1.7.2017 došlo k rozšíření definice mateřské společnosti o svěřenský fond, rodinnou fundaci, obec a svazek obcí. Uvedená změna se vzhledem k čl. II bod 1 přechodných ustanovení zákona č. 170/2017 Sb., může použít za zdaňovací období, které započalo po nabytí účinnosti tohoto zákona.

- b) musí být splněna podmínka kapitálového propojení obou společností, která je definována tak, že nepřetržitě po dobu 12 měsíců musí mít mateřská společnost alespoň 10% podíl na základním kapitálu dceřiné společnosti (viz § 19 odst. 3 písm. b) a c) ZDP).

Příklad:

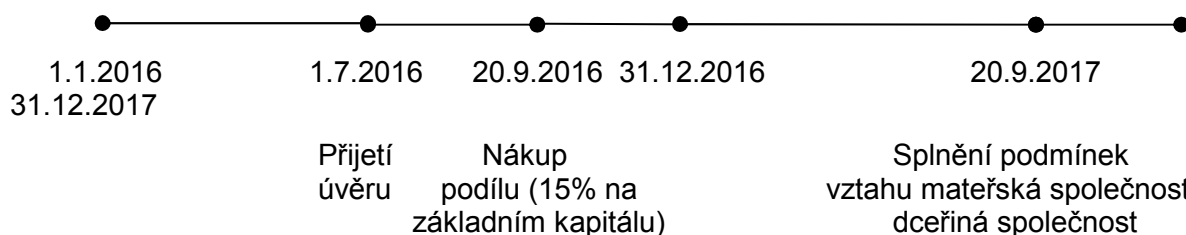
Poplatník daně z příjmů právnických osob přijal od nespojené osoby (právnické, fyzické osoby) zápůjčku, kterou použil na financování provozu firmy. Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů smluvní úroky vyplývající z uzavřené smlouvy o zápůjčce v celkové výši 1 412 300 Kč. Zároveň poplatník zaúčtoval ve zdaňovacím období do nákladů úroky z vydaných dluhopisů dle emisních podmínek v celkové výši 3 000 000 Kč. Vlastníkem dluhopisů je nespojená osoba (právnická, fyzická osoba). Finanční prostředky získané vydáním dluhopisů použil na nákup akcií (nakoupené akcie představují 30% podíl na základním kapitálu akciové společnosti, tedy se jedná o nákup podílu v dceřiné společnosti). Podmínky pro vznik vztahu mateřské a dceřiné společnosti, tj. doba držby 12 měsíců a alespoň 10% podílu na základním kapitálu akciové společnosti po celou dobu držby, byly splněny v předchozím zdaňovacím období. Jiné finanční náklady na přijaté zápůjčky a vydané dluhopisy poplatníkovi ve zdaňovacím období nevznikly. Uvedené úroky v celkové výši 4 412 300 Kč byly věřitelům zaplacený do konce zdaňovacího období.

Daňově neuznatelnými náklady dle § 25 odst. 1 písm. zk) budou úroky z vydaných dluhopisů, z nichž získané finanční prostředky byly použité na nákup podílu v dceřiné společnosti, tj. částka 3 000 000 Kč.

Pokud uvedené úroky souvisejí s úvěrovým finančním nástrojem, u kterého je věřitelem osoba, která by byla ve vztahu k dlužníkovi spojenou osobou, je nutné při posuzování daňově uznatelnosti úroků zohlednit vztah k ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP (podrobněji viz bod 7.2.8.).

K použití ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP:

Při aplikaci ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP tak neplatí právní fikce uvedená v § 19 odst. 4 ZDP, tj. splnění podmínky držby 12 měsíců od samého počátku, pokud bude tato doba splněna dodatečně. Pro účely ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP se musí v okamžiku posuzování daňově uznatelnosti úroků jednat o vztah mateřské a dceřiné společnosti, tj. mateřská společnost musí nepřetržitě po dobu 12 měsíců mít alespoň 10% podíl na základním kapitálu dceřiné společnosti. Do doby uplynutí 12 měsíců od pořízení podílu se nejedná o vztah mateřské a dceřiné společnosti, a proto nelze aplikovat § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP, ale aplikuje se na náklady související s držbou podílu v dceřiné společnosti po dobu trvání této držby a po dobu, kdy podíl drží osoba, která je s osobou, která úvěr nebo půjčku přijala, spojenou osobou, ustanovení 25 odst. 1 písm. i) ZDP.

Jako daňově neuznatelné dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP lze posuzovat úroky z úvěru přijatého 1.7.2016 až od okamžiku splnění podmínek vztahu mateřská a dceřiná společnost, tj. od 20.9.2017 (bude se jednat o úroky zaúčtované od tohoto okamžiku a časově rozlišené). Na úroky zaúčtované před tímto datem se použije ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP (viz podrobněji bod 3.)

Vyvratitelná právní domněnka, že úroky z úvěrového finančního nástroje přijatého v období 6 měsíců před nabytím podílu v dceřiné společnosti se považují za úroky přímo související s držbou podílu v dceřiné společnosti, se tak „od počátku“ uplatní pouze v případech, kdy k okamžiku nabytí podílu již existuje vztah mateřské a dceřiné společnosti (tj. mateřská společnost již po dobu 12 měsíců drží alespoň 10% podíl na

základním kapitálu dceřiné společnosti a pořízením dalšího podílu pouze svou účast zvyšuje).

Zúčtované úroky z úvěrového finančního nástroje souvisejícího s držbou podílu v dceřiné společnosti představují po celou dobu držby tohoto podílu daňově neuznatelný náklad. I v případě, kdy poplatník tento podíl v dceřiné společnosti prodá spojené osobě, budou u něj úroky z úvěrového finančního nástroje použitého na nákup tohoto podílu nadále daňově neuznatelné, a to po celou dobu, kdy podíl v dceřiné společnosti bude držet spojená osoba. V případě, kdy dojde k zániku podílu v dceřiné společnosti, přestanou být úroky z úvěrového finančního nástroje souvisejícího s touto držbou daňově neuznatelné – viz Pokyn D-22 k § 25 bod 15 (resp. Pokyn D-6 k § 25 bod 16): „Podle § 25 odst. 1 písm. zk) zákona nejsou výdaje mateřské společnosti související s držbou podílu v dceřiné společnosti daňově uznatelné pouze po dobu držby podílu v dceřiné společnosti (při přeměnách do rozhodného dne)“. Bude se jednat zejména o případy přeměn, kdy se mateřská společnost spojí s dceřinou společností a následně dojde k zániku podílu v dceřiné společnosti - úroky jsou daňově neúčinnými náklady do rozhodného dne přeměny. Úroky přestanou být daňově neuznatelné také v případě, kdy dojde k zániku podílu v dceřiné společnosti z důvodu likvidace dceřiné společnosti. Rovněž při prodeji podílu v dceřiné společnosti nespojené osobě pak případné zúčtované úroky z úvěrového finančního nástroje související s držbou tohoto prodaného podílu přestávají být daňově neuznatelné dle § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP.

Úroky z úvěrových finančních nástrojů související s držbou podílu v dceřiné společnosti budou daňově neuznatelným nákladem dle § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP po dobu držby vždy v příslušném zdaňovacím období, ve kterém byly uplatněny v nákladech, bez ohledu na skutečnost, zda z titulu držby podílu v dceřiné společnosti jsou v tomto zdaňovacím období skutečně dosahovány příjmy (z podílu na zisku), ať již osvobozené nebo neosvobozené od daně z příjmů.

Příklad:

Poplatník daně z příjmů právnických osob pořídil v roce 2014 podíl v obchodní společnosti (30% podíl na základním kapitálu). V roce 2015 byl splněn vztah mateřské a dceřiné společnosti. V roce 2017 pak poplatník uvedený podíl prodal nespojené osobě.

Období	Úroky	Prodej podílu	Daňově neuznatelné dle	Řádek DaP
2014	100		§ 25 odst. 1 písm. i) ZDP	40 = 100
2015	20		§ 25 odst. 1 písm. i) ZDP	40 = 20
2015	100		§ 25 odst. 1 písm. zk) ZDP	40 = 100
2016	120		§ 25 odst. 1 písm. zk) ZDP	40 = 120
2017	60			40 = 60
2017		Pořizovací cena* = 10 000		40 = 10 000
		Prodejní cena = 12 000 (prodej osvobozen)		110 = 12 000

* původní pořizovací cena v účetnictví, která je v okamžiku prodeje zaúčtována do nákladů a je součástí výsledku hospodaření na řádku 10 DaP bude vyloučena z daňově uznatelných nákladů dle § 25 odst. 1 písm. i) ZDP jako náklad vynaložený na příjmy, které jsou od daně osvobozené.

Poznámka:

V tomto případě se fakticky neuplatní ustanovení § 24 odst. 7 ZDP o možnosti zvýšení nabývací ceny podílu v dceřiné společnosti o daňově neuznatelné finanční náklady z úvěrových finančních nástrojů („Nabývací cenu podílu na obchodní korporaci lze zvýšit o výdaje (náklady) přímo související s držbou podílu v obchodní korporaci, pokud poplatník prokáže, že podle § 25 odst. 1 písm. zk) nebyly uznány jako výdaje (náklady) na

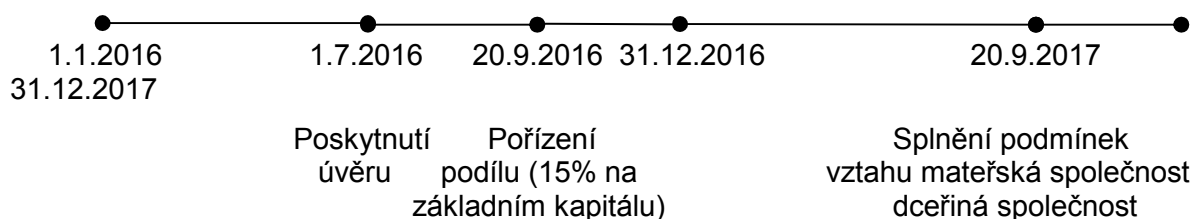
dosazení, zajištění a udržení příjmů“), neboť v případě prodeje se vždy bude jednat o osvobozený příjem, kde bude jako daňově neuznatelný náklad vylučován skutečný náklad zahrnutý ve výsledku hospodaření související s osvobozeným příjmem, tj. účetní pořizovací cena podílu, nikoli jeho daňová nabývací hodnota.

5. Posuzování finančních nákladů dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP

Podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP jsou daňově neúčinným nákladem i: „*výdaje (náklady) vynaložené na příjmy, které nejsou předmětem daně, na příjmy od daně osvobozené nebo nezahrnované do základu daně“*

Podle tohoto ustanovení budou za daňově neúčinné náklady považovány finanční náklady vynaložené na příjmy, které nejsou předmětem daně, na příjmy od daně osvobozené nebo nezahrnované do základu daně z příjmů (např. příjmy, z nichž je daň vybírána zvláštní sazbou daně). Mezi tyto finanční náklady budou patřit například úroky plynoucí z přijatých úvěrových finančních nástrojů, které poplatník použije na nákup podílu v dceřiné společnosti, z něhož plynoucí příjmy budou od daně osvobozeny dle § 19 odst. 1 písm. ze) a zi) ZDP (bude se jednat o případy, na které nelze aplikovat ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP z důvodu, že dosud nebyly splněny všechny podmínky vztahu mateřské a dceřiné společnosti – viz předchozí bod 2.). V případě posuzování, zda byly úroky vynaloženy na příjem osvobozený od daně, lze použít právní fikci splnění podmínky držby podílu 12 měsíců ještě před jejím uplynutím, pokud bude tato doba splněna dodatečně (viz § 19 odst. 4 ZDP).

Použití ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP:

Jako daňově neuznatelné dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP lze posuzovat úroky z úvěru přijatého 1.7.2016 až od okamžiku pořízení podílu do okamžiku splnění podmínek vztahu mateřská a dceřiná společnost, tj. od 20.9.2016 do 19.9.2017 (bude se jednat o úroky zaúčtované od tohoto okamžiku - a časově rozlišené).

Při vylučování úroků z daňově uznatelných nákladů dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP je nutné dokázat použití finančních prostředků získaných z přijaté zápůjčky, úvěru nebo vydaného dluhopisu na příjem osvobozený od daně nebo nezahrnovaný do základu daně. Teprve tehdy budou splněny podmínky daňové neuznatelnosti úroku z těchto úvěrových finančních nástrojů. V tom se toto ustanovení liší od § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP, u kterého zákon stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že pokud dojde k přijetí úvěrového finančního nástroje ve lhůtě 6 měsíců před pořízením podílu v dceřiné společnosti, považují se úroky z něj plynoucí za daňově neuznatelný náklad a poplatník je povinen prokázat, že tomu tak není.

Úroky z úvěrových finančních nástrojů vynaložené na příjmy uvedené v ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP jsou daňově neuznatelným nákladem vždy v příslušném zdaňovacím období, ve kterém byly uplatněny v nákladech, bez ohledu na skutečnost, zda uvedené příjmy jsou v tomto zdaňovacím období skutečně dosahovány. Postačuje, že příjem lze podřadit pod příjem osvobozený nebo příjem nezahrnovaný do základu daně.

Příklad:

Poplatník daně z příjmů právnických osob přijal od nespojené osoby (právnícké, fyzické osoby) zápůjčku, kterou použil na financování provozu firmy. Poplatník si za zdaňovací

období zaúčtoval do nákladů smluvní úroky vyplývající z uzavřené smlouvy o zápůjčce v celkové výši 1 412 300 Kč. Zároveň poplatník zaúčtoval ve zdaňovacím období do nákladů úroky z vydaných dluhopisů dle emisních podmínek v celkové výši 3 000 000 Kč. Vlastníkem dluhopisů je nespojená osoba (právnícká, fyzická osoba). Z finančních prostředků získaných vydáním dluhopisů poplatník prokazatelně použil částku 90 000 000 Kč na nákup akcií, které představují 30% podíl na základním kapitálu akciové společnosti (jedná se tedy o nákup podílu v dceřiné společnosti, ale podmínky pro vznik vztahu mateřské a dceřiné společnosti, tj. doba držby 12 měsíců a alespoň 10% podíl na základním kapitálu akciové společnosti po celou dobu držby nebyly ve zdaňovacím období splněny). Zbývajících 10 000 000 Kč použil na financování provozu firmy. Jiné finanční náklady na přijaté zápůjčky a vydané dluhopisy poplatníkovi ve zdaňovacím období nevznikly. Uvedené úroky v celkové výši 4 412 300 Kč byly věřitelům zaplacený do konce zdaňovacího období.

Daňově neuznatelnými náklady dle § 25 odst. 1 písm. i) ZDP budou úroky z vydaných dluhopisů, z nichž získané finanční prostředky byly prokazatelně použité na nákup akcií. Vzhledem k tomu, že akcie představují 30% podíl na základním kapitálu akciové společnosti, podíly na zisku plynoucí z těchto akcií představují příjem osvobozený od daně z příjmů právnických osob dle § 19 odst. 1 písm. ze) nebo zi) ZDP. Daňově neuznatelné budou úroky v celkové výši 2 700 000 Kč (tzn. úroky z finančních prostředků získaných vydáním dluhopisů, které byly použity na nákup akcií tj. z částky 90 000 000 Kč).

Pokud uvedené úroky souvisejí s úvěrovým finančním nástrojem, u kterého je věřitelem osoba, která by byla ve vztahu k dlužníkovi spojenou osobou, je nutné při posuzování daňové uznatelnosti úroků zohlednit vztah k ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP (podrobněji viz bod 7.2.9.).

6. Posuzování daňové uznatelnosti finančních nákladů dle ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP

Dle ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP jsou daňově uznatelným nákladem: „úroky ze zápůjček a úroky z úvěrů v případě, kdy věřitelem je poplatník uvedený v § 2, který nevede účetnictví, jen pokud byly zaplacený.“

V případě, že zúčtované úroky ze zmíněných titulů nebudou do konce zdaňovacího období uhrazeny, jsou daňově neúčinné bez ohledu na skutečnost, zda je věřitel s dlužníkem osobou spojenou, či nikoliv.

Při kontrole aplikace tohoto ustanovení zákona je třeba postupovat jinak za zdaňovací období započatá do konce roku 2013 a jinak za zdaňovací období započatá v pozdějších obdobích:

- ve zdaňovacím období započatém do konce roku 2013 budou testu na zaplacení podléhat úroky z úvěrů a půjček dle legislativní zkratky vymezené v §19 odst. 1 písm. zk) ZDP platné do konce roku 2013, kterou bylo možné použít i pro aplikaci ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) – viz Rozsudek NSS č.j. 2 Afs 10/2011-116 z 5.5.2011.
- ve zdaňovacím období započatém v roce 2014 budou testu na zaplacení podléhat pouze úroky z úvěrů a úroky ze zápůjček, neboť legislativní zkratku „úvěrový finanční nástroj“ vymezenou v § 19 odst. 1 písm. zk) ZDP (zahrnující kromě úvěru, zápůjčky, i dluhopis, vkladní list, vkladový certifikát a vklad jim na roveň postavený a dále směnku, kterou směnečný dlužník získává peněžní prostředky) již ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP neobsahuje.

Příklad:

Poplatník daně z příjmů právnických osob přijal od nespojené osoby (fyzické osoby, která nevede účetnictví) zápůjčku, kterou použil na financování provozu firmy. Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů smluvní úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce v celkové výši 1 412 300 Kč. Zároveň poplatník zaúčtoval ve zdaňovacím období do nákladů úroky z vydaných dluhopisů dle emisních podmínek v celkové výši 3 000 000 Kč. Vlastníkem dluhopisů jsou nespojené fyzické osoby, které nevedou účetnictví. Finanční prostředky získané vydáním dluhopisů poplatník prokazatelně použil rovněž na financování provozu firmy. Jiné finanční náklady na přijaté zápůjčky a vydané dluhopisy poplatníkovi ve zdaňovacím období nevznikly. Z uvedených úroků v celkové výši 4 412 300 Kč byly věřitelům do konce zdaňovacího období zaplacený pouze úroky z vydaných dluhopisů ve výši 2 000 000 Kč.

Daňově neuznatelnými náklady dle § 24 odst. 1 písm. zi) budou:

- ve zdaňovacím období započatém do konce roku 2013 úroky z přijaté zápůjčky a vydaných dluhopisů, které nebyly ve zdaňovacím období věřitelům zaplacený, tj. částka 2 412 300 Kč.
- ve zdaňovacím období započatém v roce 2014 úroky z přijaté zápůjčky, které nebyly ve zdaňovacím období věřitelům zaplacený, tj. částka 1 412 300 Kč.

Pokud uvedené úroky souvisejí se zápůjčkou nebo úvěrem, kdy věřitelem by byla fyzická osoba, která nevede účetnictví a jedná se o osobu, která je ve vztahu k dlužníkovi spojenou osobou, je nutné při posuzování daňově uznatelnosti těchto úroků respektovat přednost ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP před aplikací ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP, tj. nejprve je nutné úroky podrobit „testu nízké kapitalizace“ a pak daňově uznatelnou část úroků podrobit „testu zaplacení“ (podrobněji viz bod 7.2.10.).

7. Posuzování daňově uznatelnosti finančních nákladů dle ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP

7.1. Orientační kontrola z účetních výkazů:

7.1.1. Vlastní kapitál

Do vlastního kapitálu se dle účetních předpisů zahrnují účty účtové skupiny:

41-Základní kapitál a kapitálové fondy

42-Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření

43-Výsledek hospodaření

(viz Český účetní standard pro podnikatele č. 018, bod 3.1.1.: „*Na účtech účtových skupin 41-Základní kapitál a kapitálové fondy až 43-Výsledek hospodaření se účtuje o vlastním kapitálu účetní jednotky.*“)

V rozvaze (sestavované v plném rozsahu) je vlastní kapitál vykazován v pasivech rozvahy v položce A. a jeho jednotlivé složky jsou vykazovány v následujících položkách:

a) účty účtové skupiny 41-Základní kapitál a kapitálové fondy – položka:

A.I. Základní kapitál

A.I.1. Základní kapitál (účet 411)

A.I.2. Vlastní podíly (-) (účet 252)

A.I.3. Změny základního kapitálu (účet 419)

A.II. Ážio a kapitálové fondy

A.II.1. Ážio (účet 412)

A.II.2. Kapitálové fondy

A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy (účet 413)

A.II.2.2. Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků (+/-) (účet 414)

A.II.2.3. Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách obchodních korporací (+/-) (účet 416)

A.II.2.4. Rozdíly z přeměn obchodních korporací (+/-) (účet 417)

A.II.2.5. Rozdíly z ocenění při přeměnách obchodních korporací (+/-)
(účet 418)

b) účty účtové skupiny 42-Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření – položka:

A.III. Fondy ze zisku

A.III.1. Ostatní rezervní fondy (účet 421)

A.III.2. Statutární a ostatní fondy (účet 423, 427)

A.IV. Výsledek hospodaření minulých let (+/-)

A.IV.1. Nerozdělený zisk minulých let (účet 428)

A.IV.2. Neuhrazená ztráta minulých let (-) (účet 429)

A.IV.3. Jiný výsledek hospodaření minulých let (+/-) (účet 426)

c) 43-Výsledky hospodaření – položka:

A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období /+ -/

A.VI. Rozhodnuto o zálohové výplatě podílu na zisku (účet 432)

Uvedené vykazování odpovídá položkám rozvahy sestavené v plném rozsahu dle účetních předpisů platných pro účetní období započaté v roce 2016 (pro předcházejí období je toto členění uvedeno v příloze).

Poznámka:

Při kontrole výše vlastního kapitálu je vhodné se zaměřit například i na tyto skutečnosti:

a) výrazné meziroční zvýšení zůstatku účtu 414-Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a dluhů. Doporučuje se ověření jeho původu, aby nedocházelo k „vylepšování“ stavu vlastního kapitálu například v případě ocenění ekvivalencí podílů, které představují účast v ovládané osobě nebo v osobě pod podstatným vlivem (viz § 27 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů a § 51 vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Pokud účetní jednotka pro ocenění tohoto finančního majetku použije metodu ekvivalence, je povinna ji použít pro ocenění všech takových podílů, tj. nejen těch, u kterých by docházelo ke zvýšení jejich hodnoty, a tím ke zvýšení vlastního kapitálu (např. účet 061,062/414), ale i těch, u kterých by docházelo ke snížení jejich hodnoty, a tím ke snížení vlastního kapitálu (414/061,062).

b) zjištění skutečnosti, že účetní jednotka měla v běžném účetním období účtovat na účet jiného výsledku hospodaření minulých let a účtovala do nákladů nebo výnosů běžného účetního období. Účet jiného výsledku hospodaření slouží k účtování skutečností, které měly být součástí výsledku hospodaření některého z minulých účetních období, a které by tedy neměly ovlivňovat výsledek hospodaření běžného účetního období, do kterého nepatří. Na účet jiného výsledku hospodaření se mimo jiné účtují změny účetních metod, opravy v důsledku nesprávného účtování nebo neúčtování o nákladech a výnosech v minulých účetních obdobích, pokud jsou významné. Pokud tedy účetní jednotka v rozporu s účetními předpisy zahrne tyto položky do nákladů a výnosů běžného účetního období, budou součástí výsledku hospodaření běžného účetního období, ke kterému se při výpočtu průměrného stavu vlastního kapitálu nepřihlíží. Naopak pokud bude postup v souladu s účetními předpisy, pak uvedené položky zaúčtuje na účet jiného výsledku hospodaření minulých let v průběhu běžného účetního období, a tato změna se do výpočtu průměrného stavu vlastního kapitálu promítne již od počátku běžného účetního období (viz materiál Opravy účetních chyb minulých let a změny v účetních metodách).

Pokud položka A. pasiv rozvahy vykazuje zápornou hodnotu vlastního kapitálu, pak jsou veškeré zúčtované úroky z přijatých úvěrů a zápůjček, včetně vydaných dluhopisů daňově neuznatelným nákladem za předpokladu, že věřitelem u úvěrů a zápůjček jsou osoby spojené s dlužníkem a vlastníci dluhopisů jsou osoby spojené s emitentem (viz Pokyn D-22, K § 25 bod 9.: *“Při vykazování záporného vlastního kapitálu jsou veškeré finanční výdaje z přijatých úvěrových finančních nástrojů podle § 25 odst. 1 písm. w) zákona daňově neuznaným výdajem.”*, resp. Pokyn D-6 K § 25 bod 10).

Poznámka:

Z položky A. pasiv je třeba vyloučit položku A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období, neboť k této položce vlastního kapitálu se při výpočtu průměrného stavu vlastního kapitálu nepřihlíží (viz bod 7.2.4.).

7.1.2. Dlouhodobé, případně krátkodobé závazky vůči spojeným osobám vzniklé z titulu přijatých úvěrů a zápůjček, včetně vydaných dluhopisů

Tyto závazky jsou zaúčtovány zejména v těchto účtových skupinách:

47 - Dlouhodobé závazky

36 - Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva

V rozvaze (sestavované v plném rozsahu) jsou dlouhodobé, případně krátkodobé závazky, které mohou zahrnovat i úvěry a zápůjčky, včetně vydaných dluhopisů vykazovány v pasivech rozvahy v položce C.I., případně C.II. v následujících položkách:

C.I. Dlouhodobé závazky

C.I.1. Vydané dluhopisy (účet 473, -255)

C.I.6. Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba (účet 471)

C.I.7. Závazky - podstatný vliv (účet 472)

C.I.9. Závazky ostatní

C.I.9.1 Závazky ke společníkům (účet 479)

C.II. Krátkodobé závazky

C.II.1. Vydané dluhopisy (účet 241, 473, -255)

C.II.6. Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba (účet 361, 471)

C.II.7. Závazky - podstatný vliv (účet 362, 472)

C.II.8. Závazky ostatní

C.II.8.1. Závazky ke společníkům členům družstva a k účastníkům sdružení (účet 365, 479)

Uvedené vykazování odpovídá položkám rozvahy sestavené v plném rozsahu dle účetních předpisů platných pro účetní období započaté v roce 2016 (pro předcházejí období je toto členění uvedeno v příloze).

Poznámka:

V závorkách uvedené účty jsou demonstrativní – na těchto účtech je možné v účetnictví poplatníka nejčastěji nalézt zaúčtované přijaté zápůjčky a úvěry od spojených osob a vydané dluhopisy.

Dlouhodobé závazky (tj. se splatností delší než jeden rok), které jsou účtovány na příslušných účtech účtové skupiny 47, které mají zbytkovou splatnost jeden rok a kratší, jsou v rozvaze vykazovány v položkách krátkodobých závazků (viz Český účetní standard pro podnikatele č. 018, bod 2.2.).

Pokud položka C.I. (resp. B.II. do konce účetního období 2015) pasiv rozvahy uvádí vysokou hodnotu dlouhodobých závazků - nutno zkoumat jejich strukturu v návaznosti na hodnoty položek C.I.6., C.I.7., C.I.9.1., C.I.1. (resp. B.II.2., B.II.3. B.II.4., B.II.6. do konce účetního období 2015). Lze přihlídnout i k položkám C.II.6., C.II.7., C.II.8.1., C.II.1. (resp. B.III.2., B.III.3., B.III.4., B.III.9. do konce účetního období 2015) pasiv rozvahy.

V položce J.1. sl. 1 (resp. N. sl. 1 do konce účetního období 2015) výkazu zisku a ztráty (druhové členění) bude uvedena zúčtovaná hodnota nákladových úroků.

Součet položek C.I.6., C.I.7., C.I.9.1., C.I.1. (resp. B.II.2., B.II.3. B.II.4., B.II.6 do konce účetního období 2015), příp. položek C.II.6., C.II.7., C.II.8.1., C.II.1. (resp. B.III.2., B.III.3., B.III.4., B.III.9. do konce účetního období 2015) pasiv rozvahy > čtyřnásobek vlastního kapitálu v položce A. pasiv rozvahy.

V tomto případě je třeba u daňového subjektu jednak ověřit, zda jsou v přiznání k dani z příjmů právnických osob vyloučeny daňově neuznatelné úroky, a to na řádku 40 (viz tabulka A, účtová skupina 56). Následně je třeba provést kontrolu daňové uznatelnosti úroků.

Poznámka:

Z položky A. pasiv je třeba vyloučit položku A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období, neboť k této položce vlastního kapitálu se při výpočtu průměrného stavu vlastního kapitálu nepřihlíží (viz bod 7.2.4.)

Upozornění:

Uvedená kontrola provedená z účetních výkazů je orientační. Teprve z účetnictví poplatníka je možné zjistit:

- zda závazky zaúčtované na příslušných účtech v účtové skupině dlouhodobých nebo krátkodobých závazků (a vykazované v rozvaze) jsou závazky vůči spojeným osobám z titulu přijatých úvěrů a zápůjček, včetně vydaných dluhopisů,
- průměrný stav vlastního kapitálu,
- průměrný stav úvěrových finančních nástrojů.

7.2. Postup kontroly

Z § 25 odst. 1 písm. w) ZDP vyplývá, že v případě finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů, u nichž je věřitel osobou spojenou (§ 23 odst. 7 ZDP), jsou tyto finanční náklady daňově neúčinnými náklady ve výši finančních nákladů z částky, o kterou úhrn úvěrových finančních nástrojů od spojených osob přesahuje čtyřnásobek výše vlastního kapitálu u příjemců těchto úvěrových finančních nástrojů (s výjimkou bank nebo pojišťoven).

Do úvěrových finančních nástrojů (resp. úvěrů a půjček) se pro účely § 25 odst. 1 písm. w) ZDP nezahrnují úvěrové finanční nástroje, z nichž úroky jsou součástí vstupní ceny majetku, a dále prokazatelně poskytnuté bezúročné úvěrové finanční nástroje - viz § 25 odst. 3 ZDP (úvěrové finanční nástroje, z nichž plynoucí úroky poplatník zahrnuje do vstupní ceny hmotného majetku dle § 47 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 500/2002 Sb., se nezahrnují do úvěrových finančních nástrojů po dobu od poskytnutí úvěrového finančního nástroje do doby uvedení hmotného majetku do užívání).

Při posuzování daňové uznatelnosti finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP je rozhodující, zda podmínky uvedené v tomto ustanovení, zejména, zda věřitel a dlužník jsou osoby spojené, byly splněny v každém jednotlivém zdaňovacím období, které je předmětem kontroly, nikoliv v okamžiku uzavření úvěrového finančního nástroje (viz rozsudek NSS č.j. 2 Afs 106/2008-95 z 18.11.2009)

7.2.1. Identifikace spojené osoby

Ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP se vztahuje na případy, kdy osoba dlužníka a věřitele jsou v postavení spojených osob. Vymezení spojených osob – viz úvodní definice pojmů.

Speciální vymezení spojených osob výhradně pro účely posouzení daňově uznatelnosti finančních nákladů obsahuje i ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP: „*V případě, že podmínkou pro poskytnutí úvěrového finančního nástroje dlužníkovi věřitelem je poskytnutí přímo souvisejícího úvěru, zápůjčky nebo vkladu tomuto věřiteli osobou spojenou ve vztahu k dlužníkovi, považuje se pro účely tohoto ustanovení a vzhledem k tomuto úvěrovému finančnímu nástroji věřitel za osobu spojenou ve vztahu k dlužníkovi.*“

7.2.2. Identifikace finančních nákladů

Podrobnější vymezení pojmu finančních nákladů je uvedeno v Pokynu D-22, K § 25 bod 6, resp. v Pokynu D-6, K § 25 bod 7 – viz úvodní definice pojmů.

7.2.3. Výpočet daňově neuznatelných finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP

Doporučený postup při výpočtu daňově neuznatelných finančních nákladů (s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám daňového subjektu) je uveden v Pokynu D-22, K § 25 bod 7. (resp. v Pokynu D-6, K § 25 bod 8.)

Při výpočtu daňové uznatelnosti finančních nákladů z finančních nástrojů, které jsou zahrnuty pod zkratku úvěrové finanční nástroje, se tyto finanční náklady posuzují za příslušné zdaňovací období vždy jako celek. To znamená, že pokud poplatník například přijal zápůjčku od spojené osoby, vydal dluhopis, jehož vlastníkem je spojená osoba, musí daňovou uznatelnost finančních nákladů ze zápůjčky i dluhopisu posuzovat společně za sledované zdaňovací období.

7.2.4. Výpočet stavu vlastního kapitálu

Dle Pokynu D-22, K § 25 bod 7 (resp. dle Pokynu D-6, K § 25 bod 8) se stavem vlastního kapitálu (SVK) rozumí: „stav vlastního kapitálu k prvnímu dni příslušného zdaňovacího období nebo období, za které se podává daňové přiznání, pokud v průběhu tohoto období nedojde ke změně vlastního kapitálu; dojde-li v průběhu zdaňovacího období nebo období, za které se podává daňové přiznání, ke změně stavu vlastního kapitálu, je rozhodný průměrný stav vlastního kapitálu vypočtený jako průměr stavů vlastního kapitálu, kdy vahou je příslušný počet dnů. Ke změně vlastního kapitálu v důsledku vykázaného výsledku hospodaření se nepřihlíží.“

Příklad výpočtu:

Datum změny výše vlastního kapitálu	Důvod změny vlastního kapitálu	Výše vlastního kapitálu	Počet dnů trvání změny
1.1.	počáteční stav vlastního kapitálu	26 453 822	146
26.5.	snížení základního kapitálu o 4 456 420 Kč (dle rozhodnutí valné hromady – rozhodnutí o výplatě podílů na zisku)	21 997 402	109
12.9.	zvýšení základního kapitálu o 2 000 000 Kč (převzetí vkladové povinnosti, emise akcií)	23 997 402	110
31.12.	zvýšení vlastního kapitálu o 5 352 632 Kč (výsledek hospodaření za příslušné zdaňovací období)	29 350 034	nepřihlíží se

aritmetický průměr stavu vlastního kapitálu vážený časem trvání daného stavu

$$\frac{(26\,453\,822 \times 146) + (21\,997\,402 \times 109) + (23\,997\,402 \times 110)}{365}$$

$$\frac{(3\,862\,258\,012) + (2\,397\,716\,818) + (2\,639\,714\,220)}{365}$$

$$\text{Průměrný stav vlastního kapitálu} = 8\,899\,689\,050/365 = 24\,382\,710 \text{ Kč}$$

7.2.5. Výpočet průměrných denních stavů úvěrových finančních nástrojů

Dle Pokynu D-22, K § 25 bod 7. (resp. dle Pokynu D-6, K § 25 bod 8.) se průměrem denních stavů úvěrových finančních nástrojů (Y) rozumí: „průměr denních stavů úvěrových finančních nástrojů ve zdaňovacím období nebo období, za které se podává daňové přiznání, od spojených osob. Do úvěrových finančních nástrojů se nezahrnují úvěrové finanční nástroje, z nichž úroky jsou součástí vstupní ceny majetku a bezúročné úvěrové finanční nástroje. Za rozhodný den, kdy dochází ke změně denního stavu úvěrových finančních nástrojů, se považuje den následující po dni úhrady splátky úvěrového finančního nástroje. U úvěrových finančních nástrojů v cizí měně se kurz při výpočtu průměrného denního stavu úvěrových finančních nástrojů stanoví stejným způsobem, jakým se v souladu s účetními předpisy oceňují závazky v cizí měně.“

Příklad výpočtu:

Datum změny denního stavu úvěrových finančních nástrojů	Důvod změny	Změněná výše úvěrových finančních nástrojů	Počet dnů trvání změny
1.1.	počáteční stav zápůjčky	50 250 000	3
1.1.	počáteční stav vydaných dluhopisů	100 000 000	365
3.1.	splátka zápůjčky (jistiny) ve výši 1 500 000	48 750 000	97
10.4.	splátka zápůjčky (jistiny) ve výši 1 250 000	47 500 000	93
12.7.	splátka zápůjčky (jistiny) ve výši 1 250 000	46 250 000	106
26.10	splátka zápůjčky (jistiny) ve výši 1 250 000	45 000 000	66

aritmetický průměr stavu úvěrových finančních nástrojů vážený časem trvání daného stavu

$$(50\,250\,000 \times 3) + (48\,750\,000 \times 97) + (47\,500\,000 \times 93) + (46\,250\,000 \times 106) + (45\,000\,000 \times 66) + (100\,000\,000 \times 365)$$

365

$$(150\,750\,000) + (4\,728\,750\,000) + (4\,417\,500\,000) + (4\,902\,500\,000) + (2\,970\,000\,000) + (36\,500\,000\,000)$$

365

Průměrný denní stav úvěrových finančních nástrojů:
 $53\,669\,500\,000/365 = 147\,039\,726$ Kč

7.2.6. Výpočet poměru vlastního kapitálu a úvěrových finančních nástrojů **Výpočet daňově neuznatelných finančních nákladů**

Vypočítá se poměr:

$$\frac{4 \times \text{stav vlastního kapitálu}}{\text{průměrný denní stav úvěrových finančních nástrojů}} < 1$$

Pokud je poměr menší než 1, je nutné vypočítat koeficient:

$$\text{Koeficient} = 1 - \frac{4 \times \text{stav vlastního kapitálu}}{\text{průměrný denní stav úvěrových finančních nástrojů}}$$

Koeficient se vypočítá s přesností na dvě platná desetinná místa podle § 146 odst. 3 daňového řádu.

Zjistí se výše daňově neuznatelných finančních nákladů:

Koeficient x zúčtované finanční náklady z úvěrových finančních nástrojů od spojených osob za sledované zdaňovací období

Příklad:

Poplatník daně z příjmů právnických osob přijal od svých společníků – fyzických osob, které nevedou účetnictví, zápůjčky na financování provozu firmy. Každý ze společníků splňuje ve vztahu k poplatníkovi definici spojené osoby (má více než 25% podíl na kapitálu). Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů smluvní úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce v celkové výši 1 412 300 Kč. Zároveň poplatník zaúčtoval ve zdaňovacím období do nákladů úroky z vydaných dluhopisů dle emisních podmínek v celkové výši 3 000 000 Kč. Vlastníkem dluhopisů jsou fyzické osoby, které ve vztahu k poplatníkovi splňují definici spojené osoby. Poplatník vykazoval ve zdaňovacím období průměrný stav vlastního kapitálu ve výši 24 382 710 Kč a průměrný denní stav úvěrových finančních nástrojů ve výši 147 039 726 Kč. Jiné finanční náklady na přijaté zápůjčky a vydané dluhopisy poplatníkovi ve zdaňovacím období nevznikly. Uvedené úroky v celkové výši 4 412 300 Kč byly věřitelům zaplacený do konce zdaňovacího období.

Výpočet poměru vlastního kapitálu a stavu úvěrových finančních nástrojů:
 $(4 \times 24\,382\,710) / 147\,039\,726 = 0,66$

Vzhledem k tomu, že tento poměr je menší než 1, je třeba vypočítat koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů.

Koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů:
 $1 - [(4 \times 24\,382\,710) / 147\,039\,726] = 1 - 0,66 = 0,34$

Výše daňově neuznatelných finančních nákladů:
 $4\,412\,300 \times 0,34 = 1\,500\,182 \text{ Kč}$

Z výpočtu za použití koeficientu pak vyplývá, že z hlediska tohoto ustanovení bude 34% finančních nákladů daňově neuznatelných (tj. 1 500 182 Kč), zbývajících 66% finančních nákladů bude daňově uznatelných (tj. 2 912 118 Kč).

7.2.7. Vztah ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP

Úvěrové finanční nástroje, z nichž plynoucí „výnos“ je vázán na zisk dlužníka, poskytnutých spojenou osobou, jsou zahrnovány do stavu úvěrových finančních nástrojů, ze kterého se vychází při výpočtu daňově neuznatelných finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP. Pro účely výpočtu koeficientu, na základě něhož nebude část finančních nákladů považována za daňově uznatelné, text ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP z objemu úvěrových finančních nástrojů přijatých od spojených osob nevyklučuje ty, na které bylo uplatněno ustanovení § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP. Konkrétní postup bude tedy takový, že z celkové výše finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů budou zcela vyloučeny finanční náklady dle § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP a na zbylou část finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů, kde věřitel je spojenou osobou bude aplikováno ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP, tj. bude z hlediska daňové uznatelnosti provedeno poměrné krácení těchto finančních nákladů dle koeficientu zjištěného výše uvedeným způsobem.

Poznámka:

Z uvedeného tedy vyplývají dvě skutečnosti:

- finanční náklady dle § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP jsou daňově neuznatelné.

- pro účely výpočtu koeficientu dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP pak úvěrové finanční nástroje, z nichž plynoucí úroky byly vyloučeny dle § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP, zhoršují tento koeficient, protože se zahrnují do celkového stavu úvěrových finančních nástrojů.

Příklad:

Poplatník daně z příjmů právnických osob přijal od svých společníků – fyzických osob, které nevedou účetnictví, zápůjčky, které použil na financování provozu firmy. Každý ze společníků splňuje ve vztahu k poplatníkovi definici spojené osoby (má více než 25% podíl na kapitálu). Splatnost úroku ze zápůjčky je vázána na podmínku, že poplatník vykáže za zdaňovací období kladný výsledek hospodaření. Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů smluvní úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce v celkové výši 1 412 300 Kč. Zároveň poplatník zaúčtoval ve zdaňovacím období do nákladů úroky z vydaných dluhopisů dle emisních podmínek v celkové výši 3 000 000 Kč. Vlastníkem dluhopisů jsou fyzické osoby, které ve vztahu k poplatníkovi splňují definici spojené osoby. Poplatník vykazoval ve zdaňovacím období průměrný stav vlastního kapitálu ve výši 24 382 710 Kč a průměrný denní stav úvěrových finančních nástrojů ve výši 147 039 726 Kč. Jiné finanční náklady na přijaté zápůjčky a vydané dluhopisy poplatníkovi ve zdaňovacím období nevznikly. Uvedené úroky v celkové výši 4 412 300 Kč byly věřitelům zaplacený do konce zdaňovacího období.

Vyloučení daňově neuznatelných finančních nákladů podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP = 1 412 300 Kč

Výpočet poměru vlastního kapitálu a stavu úvěrových finančních nástrojů:
 $(4 \times 24\,382\,710) / 147\,039\,726 = 0,66$

Vzhledem k tomu, že tento poměr je menší než 1, je třeba vypočítat koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů.

Koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů:
 $1 - [(4 \times 24\,382\,710) / 147\,039\,726] = 1 - 0,66 = 0,34$

Výše daňově neuznatelných finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP:
 $3\,000\,000 \times 0,34 = 1\,020\,000$ Kč

Do režimu vylučování finančních nákladů za požití koeficientu dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP již nebudou zahrnuty úroky z přijatých zápůjček, z nichž plynoucí úrok je vázán na zisk dlužníka, které již byly vyloučeny z daňových nákladů dle § 25 odst. 1 písm. zl) ZDP.

Z výpočtu za použití koeficientu pak vyplývá, že 34% finančních nákladů bude daňově neuznatelných (tj. 1 020 000 Kč), zbývajících 66% finančních nákladů bude daňově uznatelných (tj. 1 980 000 Kč).

7.2.8. Vztah ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP

Úvěrové finanční nástroje, souvisejících s pořízením podílu v dceřiné společnosti, poskytnuté spojenou osobou jsou zahrnovány do stavu úvěrových finančních nástrojů, ze kterého se vychází při výpočtu daňově neuznatelných finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP. Pro účely výpočtu koeficientu, na základě něhož nebude část finančních nákladů považována za daňově uznatelné, text ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP z objemu úvěrových finančních nástrojů přijatých od spojených osob tyto úvěrové finanční nástroje nevylučuje. Konkrétní postup tedy bude takový, že z celkové výše finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů budou zcela vyloučeny finanční náklady dle § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP a na zbylou část finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů, kde věřitel je spojenou osobou bude aplikováno ustanovení § 25

odst. 1 písm. w) ZDP, tj. bude z hlediska daňové uznatelnosti provedeno poměrné krácení těchto finančních nákladů dle koeficientu zjištěného výše uvedeným způsobem.

Poznámka:

Z uvedeného tedy vyplývají dvě skutečnosti:

- finanční náklady dle § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP jsou daňově neuznatelné.
- pro účely výpočtu koeficientu dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP pak úvěrové finanční nástroje, z nichž plynoucí úroky byly vyloučeny dle § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP, zhoršují tento koeficient, protože se zahrnují do celkového stavu úvěrových finančních nástrojů.

Příklad:

Poplatník daně z příjmů právnických osob přijal od svých společníků – fyzických osob, které nevedou účetnictví, zápůjčky, které použil na financování provozu firmy. Každý ze společníků splňuje ve vztahu k poplatníkovi definici spojené osoby (má více než 25% podíl na kapitálu). Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů smluvní úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce v celkové výši 1 412 300 Kč. Zároveň poplatník zaúčtoval ve zdaňovacím období do nákladů úroky z vydaných dluhopisů dle emisních podmínek v celkové výši 3 000 000 Kč. Finanční prostředky získané vydáním dluhopisů použil na nákup akcií (nakoupené akcie představují 30% podíl na základním kapitálu akciové společnosti, tedy se jedná o nákup podílu v dceřiné společnosti). Podmínky pro vznik vztahu mateřské a dceřiné společnosti, tj. doba držby 12 měsíců a alespoň 10% podílu na základním kapitálu akciové společnosti po celou dobu držby byly splněny v předchozím zdaňovacím období. Vlastníkem dluhopisů jsou fyzické osoby, které ve vztahu k poplatníkovi splňují definici spojené osoby. Poplatník vykazoval ve zdaňovacím období průměrný stav vlastního kapitálu ve výši 24 382 710 Kč a průměrný denní stav úvěrových finančních nástrojů ve výši 147 039 726 Kč. Jiné finanční náklady na přijaté zápůjčky a vydané dluhopisy poplatníkovi ve zdaňovacím období nevznikly. Uvedené úroky v celkové výši 4 412 300 Kč byly věřitelům zaplacený do konce zdaňovacího období.

Výpočet poměru vlastního kapitálu a stavu úvěrových finančních nástrojů:

$$(4 \times 24\,382\,710) / 147\,039\,726 = 0,66$$

Vzhledem k tomu, že tento poměr je menší než 1, je třeba vypočítat koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů.

Koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů:

$$1 - [(4 \times 24\,382\,710) / 147\,039\,726] = 1 - 0,66 = 0,34$$

Výše daňově neuznatelných finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP:

$$1\,412\,300 \times 0,34 = 480\,182 \text{ Kč}$$

Do režimu vylučování finančních nákladů za použití koeficientu dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP již nebudou zahrnuty úroky z vydaných dluhopisů, z nichž získané finanční prostředky byly použité na nákup podílu v dceřiné společnosti. Tyto úroky jsou daňově neuznatelnými náklady dle § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP v celkové výši 3 000 000 Kč.

Z výpočtu za použití koeficientu pak vyplývá, že 34% finančních nákladů bude daňově neuznatelných (tj. 480 182 Kč), zbývajících 66% finančních nákladů bude daňově uznatelných (tj. 932 118 Kč).

7.2.9. Vztah ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 25 odst. 1 písm. i) ZDP

Úvěrové finanční nástroje, a s nimi související finanční výdaje vynaložené na příjmy osvobozené od daně nebo nezahrnované do základu daně jsou zahrnovány do stavu úvěrových finančních nástrojů, ze kterého se vychází při výpočtu koeficientu daňově neuznatelných finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP. Pro účely výpočtu

koeficientu, na základě něhož nebude část finančních nákladů považována za daňově uznatelné, text ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP z objemu úvěrových finančních nástrojů přijatých od spojených osob tyto úvěrové finanční nástroje nevylučuje. Konkrétní postup tedy bude takový, že z celkové výše finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů budou zcela vyloučeny finanční náklady dle § 25 odst. 1 písm. i) ZDP a na zbylou část finančních nákladů z úvěrových finančních nástrojů, kde věřitel je spojenou osobou bude aplikováno ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP, tj. bude z hlediska daňové uznatelnosti provedeno poměrné krácení těchto finančních nákladů dle koeficientu zjištěného výše uvedeným způsobem.

Poznámka:

Z uvedeného tedy vyplývají dvě skutečnosti:

- finanční náklady dle § 25 odst. 1 písm. i) ZDP jsou daňově neuznatelné.
- pro účely výpočtu koeficientu dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP pak úvěrové finanční nástroje, z nichž plynoucí úroky byly vyloučeny dle § 25 odst. 1 písm. i) ZDP, zhoršují tento koeficient, protože se zahrnují do celkového stavu úvěrových finančních nástrojů.

Příklad:

Poplatník daně z příjmů právnických osob přijal od svých společníků – fyzických osob, které nevedou účetnictví, zápůjčky, které použil na financování provozu firmy. Každý ze společníků splňuje ve vztahu k poplatníkovi definici spojené osoby (má více než 25% podíl na kapitálu). Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů smluvní úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce v celkové výši 1 412 300 Kč. Zároveň poplatník zaúčtoval ve zdaňovacím období do nákladů úroky z vydaných dluhopisů dle emisních podmínek v celkové výši 3 000 000 Kč. Z finančních prostředků získaných vydáním dluhopisů poplatník prokazatelně použil částku 90 000 000 Kč na nákup akcií, které představují 30% podíl na základním kapitálu akciové společnosti (jedná se tedy o nákup podílu v dceřiné společnosti, kde podmínky pro vznik vztahu mateřské a dceřiné společnosti, tj. doba držby 12 měsíců a alespoň 10% podílu na základním kapitálu akciové společnosti po celou dobu držby nebyly ve zdaňovacím období splněny; jedná se však o příjem, z něhož plynoucí příjmy lze podřadit pod příjmy od daně osvobozené dle § 19 odst. 1 písm. ze) a zi) ZDP). Zbývajících 10 000 000 Kč použil na financování provozu firmy. Vlastníkem dluhopisů jsou fyzické osoby, které ve vztahu k poplatníkovi splňují definici spojené osoby. Poplatník vykazoval ve zdaňovacím období průměrný stav vlastního kapitálu ve výši 24 382 710 Kč a průměrný denní stav úvěrů a zápůjček ve výši 147 039 726 Kč. Jiné finanční náklady na přijaté zápůjčky a vydané dluhopisy poplatníkovi ve zdaňovacím období nevznikly. Uvedené úroky v celkové výši 4 412 300 Kč byly společníkům zaplacený do konce zdaňovacího období.

Výpočet poměru vlastního kapitálu a stavu úvěrových finančních nástrojů:

$$(4 \times 24\,382\,710) / 147\,039\,726 = 0,66$$

Vzhledem k tomu, že tento poměr je menší než 1, je třeba vypočítat koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů.

Koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů:

$$1 - [(4 \times 24\,382\,710) / 147\,039\,726] = 1 - 0,66 = 0,34$$

Výše daňově neuznatelných finančních nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP:

$$1\,412\,300 \times 0,34 = 582\,182 \text{ Kč}$$

Částka 1 712 300 Kč zahrnuje úroky ze zápůjčky ve výši 1 412 300 Kč a úroky z vydaných dluhopisů, z nichž získané finanční prostředky nebyly použity na nákup akcií ve výši 300 000 Kč (10% z částky 3 000 000 Kč).

Do režimu vylučování finančních nákladů za použití koeficientu dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP již nebudou zahrnuty úroky z vydaných dluhopisů, z nichž získané finanční prostředky byly použité na nákup podílu v dceřiné společnosti, a které již byly vyloučeny

z daňových nákladů dle § 25 odst. 1 písm. i) ZDP (tj. částka 2 700 000 Kč odpovídající 90% z částky 3 000 000 Kč).

Z výpočtu za použití koeficientu pak vyplývá, že 34% finančních nákladů bude daňově neuznatelných (tj. 582 182 Kč), zbývajících 66% finančních nákladů bude daňově uznatelných (tj. 1 130 118 Kč).

7.2.10. Vztah ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP

V případě, kdy věřitelem u zápůjčky nebo úvěru přijatého poplatníkem je spojená osoba, která je fyzickou osobou, která nevede účetnictví, je třeba určit které z výše uvedených ustanovení má přednost. Odpověď na tuto otázku dává Pokyn GFŘ D-22 K § 25 bod 10 (resp. Pokyn GFŘ D-6 K § 25 bod 11), dle kterého: „*v případě, kdy podmínkou daňové uznatelnosti úroků z úvěrových finančních nástrojů je jejich zaplacení, hodnotí se splnění podmínek stanovených zákonem nejdříve podle § 25 odst. 1 písm. w) zákona. Pokud nelze úroky podle § 25 odst. 1 písm. w) zákona uplatnit jako daňově uznatelný výdaj, nelze je uplatnit ani v případě jejich zaplacení podle § 24 odst. 2 písm. zi) zákona.*“

Z hlediska uplatnění § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP mohou při posuzování daňové uznatelnosti úroků ze zápůjček a úroků z úvěrů zaúčtovaných u poplatníka ve zdaňovacím období do nákladů nastat zejména tyto situace:

a) **veškeré úroky byly** věřiteli (spojené osobě – fyzické osobě, která nevede účetnictví) v průběhu zdaňovacího období **zaplaceny**. V tomto případě budou u poplatníka daňově uznatelným nákladem úroky (jejich část), které nebyly vyloučeny ve smyslu § 25 odst. 1 písm. w) ZDP.

Příklad:

Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce a vydaných dluhopisů v celkové výši 4 412 300 Kč. Veškeré uvedené úroky byly splaceny do konce zdaňovacího období.

Koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů = 0,34.

Výše daňově neuznatelných finančních nákladů = 4 412 300 x 0,34 = 1 500 182 Kč.

Z výpočtu za použití koeficientu vyplývá, že z hlediska ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP bude 34% finančních nákladů daňově neuznatelných (tj. 1 500 182 Kč), zbývajících 66% finančních nákladů bude daňově uznatelných (tj. 2 912 118 Kč).

Přestože veškeré úroky ve výši 4 412 300 Kč byly do konce zdaňovacího období řádně splaceny, lze uplatnit jako daňově uznatelný náklad pouze částku 2 912 118 Kč, která splňuje jak podmínky daňové uznatelnosti dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP, tak i podmínku daňové uznatelnosti dle § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP (tj. zaplacení). Zbývajících část úroků ve výši 1 500 182 Kč, přestože byla zaplacena, bude vyloučena z daňově uznatelných nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a musí být uvedena na řádku 40 daňového přiznání.

b) **veškeré úroky nebyly** věřiteli (spojené osobě – fyzické osobě, která nevede účetnictví) v průběhu zdaňovacího období **zaplaceny**. V tomto případě bude v daném zdaňovacím období vyloučena u poplatníka z daňově uznatelných nákladů celá výše úroků, a to v následujících krocích:

- daňově neuznatelným nákladem bude část úroků, které nevyhověly „testu nízké kapitalizace“ a jsou vyloučeny ve smyslu § 25 odst. 1 písm. w) ZDP (tyto úroky nebudou daňově účinné nikdy), s tím že
- zbývajících část úroků, které vyhověly „testu nízké kapitalizace“ a nebyly vyloučeny z daňově uznatelných nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP (tyto úroky jsou potenciálně daňově uznatelné) budou podrobeny „testu zaplacení“ dle § 24

odst. 2 písm. zi) ZDP. Vzhledem k tomu, že úroky nebyly v daném zdaňovacím období zaplacený, nebudou daňově uznatelným nákladem. Tyto úroky budou daňově účinným nákladem až v roce jejich zaplacení – poplatník je uplatní jako částku snižující výsledek hospodaření dle § 23 odst. 3 písm. b) bod 3. ZDP.

Příklad:

Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce a vydaných dluhopisů v celkové výši 4 412 300 Kč. Veškeré uvedené úroky byly splaceny v průběhu následujícího zdaňovacího období. Koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů = 0,34.

Výše daňově neuznatelných finančních nákladů = 4 412 300 x 0,34 = 1 500 182 Kč.

Z výpočtu za použití koeficientu vyplývá, že z hlediska ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP bude 34% finančních nákladů daňově neuznatelných (tj. 1 500 182 Kč), zbývajících 66% finančních nákladů bude daňově uznatelných (tj. 2 912 118 Kč).

Protože však veškeré smluvní úroky ve výši 4 412 300 Kč nebyly do konce zdaňovacího období zaplacený, nelze uplatnit jako daňově uznatelný náklad ani částku 2 912 118 Kč, která splňuje podmínky daňové uznatelnosti dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP, neboť tyto úroky nesplňují podmínku daňové uznatelnosti dle § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP (tj. zaplacení). Celá částka úroků ve výši 4 412 300 Kč tak bude vyloučena z daňově uznatelných nákladů na řádku 40 daňového přiznání, a to dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP částka 1 500 182 Kč a dle § 24 odst. 1 písm. zi) ZDP částka 2 912 118 Kč. V následujícím zdaňovacím období, ve kterém byly úroky zaplacený, poplatník uplatní úroky ve výši 2 912 118 Kč jako daňově uznatelný náklad a uvede tuto částku na řádku 111 daňového přiznání (dle § 23 odst. 3 písm. b) bod 3. ZDP).

c) **úroky byly** věřiteli (spojené osobě – fyzické osobě, která nevede účetnictví) v průběhu zdaňovacího období **zaplaceny pouze částečně**. V tomto případě bude v daném zdaňovacím období vyloučena u poplatníka z daňově uznatelných nákladů část těchto úroků, a to v následujících krocích:

- daňově neuznatelným nákladem bude část úroků, které nevyhověly „testu nízké kapitalizace“ a jsou vyloučeny ve smyslu § 25 odst. 1 písm. w) ZDP (tyto úroky nebudou daňově účinné nikdy), s tím že
- zbývajících část úroků, které vyhověly „testu nízké kapitalizace“ a nebyly vyloučeny z daňově uznatelných nákladů dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP (tyto úroky jsou potenciálně daňově uznatelné) budou podrobeny „testu zaplacení“ dle § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP. Vzhledem k tomu, že úroky byly v daném zdaňovacím období zaplacený pouze částečně, nebudou ve výši, v jaké nebyly věřiteli zaplacený, daňově uznatelné. Tyto úroky budou daňově účinným nákladem až v roce jejich zaplacení – poplatník je uplatní jako částku snižující výsledek hospodaření dle § 23 odst. 3 písm. b) bod 3. ZDP

Příklad:

Poplatník si za zdaňovací období zaúčtoval do nákladů úroky vyplývající z uzavřených smluv o zápůjčce a vydaných dluhopisů v celkové výši 4 412 300 Kč. Do konce zdaňovacího období byly poplatníkem věřiteli zaplacený úroky ve výši 2 412 300 Kč. Zbylé úroky ve výši 2 000 000 Kč byly zaplacený v průběhu následujícího zdaňovacího období.

Koeficient daňové neuznatelnosti finančních nákladů = 0,34.

Výše daňově neuznatelných finančních nákladů = 4 412 300 x 0,34 = 1 500 182 Kč.

Z výpočtu za použití koeficientu vyplývá, že z hlediska ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP bude 34% finančních nákladů daňově neuznatelných (tj. 1 500 182 Kč), zbývajících 66% finančních nákladů bude daňově uznatelných (tj. 2 912 118 Kč).

Protože však veškeré úroky ve výši 4 412 300 Kč nebyly do konce zdaňovacího období zaplacený, lze uplatnit jako daňově uznatelný náklad pouze částku 2 412 300

Kč, která splňuje jak podmínky daňové uznatelnosti dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP, tak i podmínku daňové uznatelnosti dle § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP (tj. zaplacení). Zbývající část úroků bude vyloučena z daňově uznatelných nákladů, a to dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP částka 1 500 182 Kč a dle § 24 odst. 1 písm. zi) ZDP částka 499 818 Kč, celkem tedy částka 2 000 000 Kč, a musí být uvedena na řádku 40 daňového přiznání. V následujícím zdaňovacím období, ve kterém budou tyto úroky zaplacený, poplatník uplatní úroky ve výši 499 818 Kč jako daňově uznatelný náklad a uvede tuto částku na řádku 111 daňového přiznání, a to dle § 23 odst. 3 písm. b) bod 3. ZDP.

Upozornění:

Výše uvedené pravidlo pro posuzování daňové uznatelnosti úroků z hlediska ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) ZDP a § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP platí s účinností do 31.12.2013 na veškeré finanční nástroje, které lze zahrnout pod legislativní zkratku „úvěry a půjčky“, jež byla do tohoto data vymezena v § 19 odst. 1 písm. zk) ZDP a kterou bylo možné použít i pro aplikaci ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) – viz Rozsudek NSS č.j. 2 Afs 10/2011-116 z 5.5.2011. S účinností od 1.1.2014 se ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP vztahuje pouze na úroky z půjček a úroky z úvěrů, neboť s účinností od 1.1.2014 je v § 19 odst. 1 písm. zk) ZDP pro označení úvěru, zápůjčky, dluhopisu, vkladního listu, vkladového certifikátu a vkladu jim na roveň postaveného a dále pro směnku, kterou směnečný dlužník získává peněžní prostředky použita legislativní zkratka „úvěrový finanční nástroj“, kterou ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP neobsahuje. Z tohoto důvodu se ustanovení § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP na posuzování daňové uznatelnosti úroků z vydaných dluhopisů případně i jiných titulů úvěrových finančních nástrojů s výjimkou úvěrů a zápůjček nepoužije. Pokud tedy u úroků z vydaných dluhopisů nejsou splněny podmínky pro jejich daňovou neuznatelnost dle § 25 odst. 1 písm. w) ZDP, jsou tyto úroky daňově uznatelným nákladem, bez ohledu na skutečnost, zda byly ve zdaňovacím období zaplacený, či nikoli.

Příloha

Členění položek rozvahy vlastního kapitálu a dlouhodobých a krátkodobých závazků pro rok 2013 až 2015

Účetní období započaté v roce 2013:

V rozvaze (sestavované v plném rozsahu) je vlastní kapitál vykazován v pasivech rozvahy v položce A. a jeho jednotlivé složky jsou vykazovány v následujících položkách:

- a) účty účtové skupiny 41-Základní kapitál a kapitálové fondy – položka:
- A.I. Základní kapitál
 - A.I.
 - 1. Základní kapitál (účet 411)
 - 2. Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-) (účet 252)
 - 3. Změny základního kapitálu (účet 419)
 - A.II. Kapitálové fondy
 - A.II.
 - 1. Emisní ážio (účet 412)
 - 2. Ostatní kapitálové fondy (účet 413)
 - 3. Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků (účet 414)
 - 4. Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách společností (účet 416)
 - 5. Rozdíly z přeměn společností (účet 417)
 - 6. Rozdíly z ocenění při přeměnách společností (účet 418)
 - b) účty účtové skupiny 42-Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření – položka:
 - A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku
 - A.III.
 - 1. Zákonný rezervní fond/Nedělitelný fond (účet 421)
 - 2. Statutární a ostatní fondy (účet 423, 427)
 - A.IV. Výsledek hospodaření minulých let
 - A.IV.
 - 1. Nerozdělený zisk minulých let (účet 428)
 - 2. Neuhrazená ztráta minulých let (účet 429)
 - 3. Jiný výsledek hospodaření minulých let (účet 426)
 - c) 43-Výsledky hospodaření – položka:
 - A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období /+ -/

V rozvaze (sestavované v plném rozsahu) jsou dlouhodobé, případně krátkodobé závazky, které mohou zahrnovat i úvěry a půjčky, včetně vydaných dluhopisů, vykazovány v pasivech rozvahy v položce B.II., případně B.III. v následujících položkách:

- B.II. Dlouhodobé závazky
 - BII.
 - 2. Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba (účet 471)
 - 3. Závazky - podstatný vliv (účet 472)
 - 4. Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení (účet 479)
 - 6. Vydané dluhopisy (účet 473, -255)
 - B.III. Krátkodobé závazky
 - 2. Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba (účet 361, 471)
 - 3. Závazky - podstatný vliv (účet 362, 472)
 - 4. Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení (účet 365, 479)
 - 9. Vydané dluhopisy (účet 241, 473, -255)

Účetní období započaté v roce 2014 a 2015:

V rozvaze (sestavované v plném rozsahu) je vlastní kapitál vykazován v pasivech rozvahy v položce A. a jeho jednotlivé složky jsou vykazovány v následujících položkách:

a) účty účtové skupiny 41-Základní kapitál a kapitálové fondy – položka:

A.I. Základní kapitál

A.I.

1. Základní kapitál (účet 411)
2. Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-) (účet 252)
3. Změny základního kapitálu (účet 419)

A.II. Kapitálové fondy

A.II.

1. Ážio (účet 412)
2. Ostatní kapitálové fondy (účet 413)
3. Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků (účet 414)
4. Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách obchodních korporací (účet 416)
5. Rozdíly z přeměn obchodních korporací (účet 417)
6. Rozdíly z ocenění při přeměnách obchodních korporací (účet 418)

b) účty účtové skupiny 42-Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření – položka:

A.III. Fondy ze zisku

A.III.

1. Rezervní fond (účet 421)
2. Statutární a ostatní fondy (účet 423, 427)

A.IV. Výsledek hospodaření minulých let

A.IV.

1. Nerozdělený zisk minulých let (účet 428)
2. Neuhrazená ztráta minulých let (účet 429)
3. Jiný výsledek hospodaření minulých let (účet 426)

c) 43-Výsledky hospodaření – položka:

A.V.1. Výsledek hospodaření běžného účetního období /+ -/

A.V.2. Rozhodnuto o zálohách na výplatu podílu na zisku /+ -/

V rozvaze (sestavované v plném rozsahu) jsou dlouhodobé, případně krátkodobé závazky, které mohou zahrnovat i úvěry a půjčky, včetně vydaných dluhopisů, vykazovány v pasivech rozvahy v položce B.II., případně B.III. v následujících položkách:

B.II. Dlouhodobé závazky

B.II.

2. Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba (účet 471)
3. Závazky - podstatný vliv (účet 472)
4. Závazky ke společníkům (účet 479)
6. Vydané dluhopisy (účet 473, -255)

B.III. Krátkodobé závazky

2. Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba (účet 361, 471)
3. Závazky - podstatný vliv (účet 362, 472)
4. Závazky ke společníkům (účet 365, 479)
9. Vydané dluhopisy (účet 241, 473, -255)